

Závazky z deliktů v občanském zákoníku

JUDr. Lenka Dobešová, Ph.D.

Systematika kodexu

Zákon č, 89/2012 Sb., dále jen OZ

Účinnost od 1.1. 2014

§§ 2894-2971 OZ

Uplatní se obecná ustanovení o závazcích §§ 1721 – 2054 (speciální ustanovení případně ruší tato obecná, *lex specialis derogat legi generali*)

Rozdíly oproti právní úpravě před 1.1. 2014

- Terminologické rozdíly (újma, škoda..aj)
- Posílení právního postavení poškozeného
- Upřednostnění náhrady škody uvedením do předešlého stavu (dříve primárně náhrada peněží)
- Rozšíření možností náhrady imateriální újmy
- Zrušení paušálních limitů pro výpočet náhrad za ublížení na zdraví a usmrcení
- Širší možnost smluvní liberace
- Nové skutkové podstaty

Delikt??pojem

Druh porušení povinnosti, která nevznikla ze smlouvy, ale existovala ze zákona (*obligationis ex delicto*). Nepřesné pojmenování hlavy III.!!!(tam i porušení smluvní povinnosti i dobrých mravů)

Občanskoprávní úprava je širší než úprava trestní, protože kromě újmy vzniklé porušením zákona zahrnuje i porušení smlouvy nebo dobrych mravů. O práva a povinnosti vzniklé z deliktu se stát nestará automaticky, jako je tomu např. u trestných činů, ale poškozený se svých práv domáhá sám podáním žaloby v občanském soudním řízení.

Odpovědnost

- Porušením určité povinnosti, která je označena jako *povinnost primární*, vzniká škůdci *povinnost sekundární*. Z deliktu (*ex delicto*) tak vzniká závazek, neboli povinnost nahradit poškozenému újmu – způsobenou majetkovou škodu nebo jinou nemajetkovou újmu (např. ublížení na zdraví nebo usmrcení, i co někdo pocítuje jako osobní neštěstí) – a to uvedením věci do původního stavu, případně poskytnutím zadostiučinění.
- Kromě právní úpravy náhrady majetkové i nemajetkové újmy občanský zákoník upravuje i zneužití a omezení hospodářské soutěže, především ve formě tzv. nekalé soutěže (§ 2972 a následující). Kromě občanského zákoníku vymezuje další delikty zákoník práce nebo autorský zákon.

Vznik povinnosti hradit škodu

- 1) porušení povinnosti (ze zákona, ze smlouvy, ze zásady dobrých mravů)
- 2) vznik škody (skutečná škoda, ušlý zisk)-újma
- 3) příčinná souvislost mezi 1) a 2)
- 4) zavinění (pouze v případě porušení zákona –nedbalost, pokud není zákonem předjímána objektivní odpovědnost bez ohledu na zavinění a u dobrých mravů – úmyslná forma zavinění)

Okolnosti vylučující povinnost hradit škodu

- Nutná obrana
- Krajní nouze
- Souhlas poškozeného
- Výkon práva, plnění povinnosti
- Vyvinění (exculpce)
- Vyšší moc